

STARA STRUGA LJUBLJANICE

(Izletniška karta KPLB: zanimivost številka 6)

Avtor: Davorin Tome

Gre za občasno aktivno vodno strugo z izrazitima obrežnima nasipoma med Podpečjo in Notranjimi Goricami. Stara struga Ljubljanice (tudi Stržen) je dolga okoli 6 kilometrov in široka med 15 in 30 metrov. V Strženu rastejo značilne močvirske rastline, v zadnjem delu, pri Bevkah, pa naletimo ob sami strugi tudi na značilne močvirske travnike.

NASTANEK

Stara struga Ljubljanice je verjetno nastala kot kombinacija dela človeških rok in narave.

Po eni od razlag naj bi Rimljani predstavili strugo reke Ljubljanice bliže k podpeškemu kamnolomu za lažji transport kamna v Emono. Pomembno vlogo pri tako izraziti spremembi smeri Ljubljanice naj bi imelo tudi neenakomerno pogrezanje posameznih delov barjanske podlage. Velikopotezna regulacijska dela tako tu niso bila potrebna. Rimljani naj bi le delno popravili zavoje in odstranili različne ovire.

Novejša arheološka odkritja pa se nagibajo k razlagi, ki predstavlja Staro strugo kot ostanek nekega pritoka pred regulacijo. Po besedah arheologa dr. Andreja Gasparija gre zelo verjetno za nekdanji levi pritok, čeprav nekateri zastopajo mnenje, da gre za podaljšek stare struge Borovniščice, ki se dejansko izliva v Ljubljanico v osi začetka »Stare Ljubljanice«. Strugo tega pritoka (v osi »Stare Ljubljanice« so morda uporabljali za razbremenitev prometa po prvotni strugi Ljubljanice, ki je prvotno domnevno tekla v območju današnje struge med kmetijo pri Juriju (po izlivom Borovniščice) in Podpečjo, kar nakazuje več koncentracij prazgodovinskih najdb. Zaradi ostre prekinitve »Stare Ljubljanice« pri Kušljanovem jarku, nekaj sto metrov pred stikom z današnjo Ljubljanico zahodno od Lip pri izlivu potoka Drobtinka, dr. Gaspari domneva, da gre za nedokončan gradbeni poseg.

KULTURNI SPOMENIK DRŽAVNEGA POMENA

Podlaga

Odlok o razglasitvi struge reke Ljubljanice ter njenega pritoka Ljubije, vključno z bregovi, in območja stare struge Ljubljanice, za kulturnim spomenik državnega pomena, 2003

<http://pisrs.si/Predpis.aspx?id=ODLOI338&pogled=osnovni>

Varstveni režim:

- prepoved posegov v sistem zamočvirjene stare struge Ljubljanice ter v celotno zemljišče med strugama
- varovanje arheoloških, zgodovinskih in kulturnozgodovinskih prvin.

Posegi:

Za vse posege na območju stare struge Ljubljanice ter v celotno zamočvirjeno zemljišče med obema strugama je potrebno dobiti soglasje Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, za obdelavo kmetijskih površin pa soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

DOSTOP

Če se peljemo iz Podpeči proti Notranjim Goricam, bomo Stržen prečkali nekje na pol poti, kjer se cesta nekoliko dvigne. Najlepše se je ob stari strugi sprehoditi. Peš lahko pridemo do stare Ljubljanice iz Notranjih Goric (po železniškemu nasipu vse tja do prepusta pod železniško progo) ali pa iz Bevk (od osamelca Gradišče do Ljubljanice, ob reki do stare struge).